

**TÜRK SPOR ÖRGÜTLENMESİNİN
BAZI AVRUPA ÜLKELERİ İLE
KARŞILAŞTIRILMASI
(9)**

DOÇ.DR.HAKAN SUNAY

*Ankara Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi*

Spor Sektörünün Ülkemiz ve Avrupa'daki Görünümü

- Ülkemizde spor henüz kendi başına bir sektör oluşturacak mali ve idari bir konuma ulaşmamıştır.
- Ülkemizde spor yapan nüfusun genel nüfusa oranı **%1-2'dir**.
- Oysa günümüzde, İş ve medya dünyası spora büyük yatırımlar yapmaktadır. Özellikle Avrupa ülkelerinde spor yapma ya da spor sektörü içinde yer alma, "**kalite standardı**" ve "**uygarlık ölçütü**" olarak değerlendirilmektedir.
- 2000 yılında Almanya'da genel nüfusun %10 işsiz iken %2'sini (yaklaşık 780000) spor sektöründe değerlendirmişlerdir.(www.sport-employment.org)
- Avrupa'da özel teşebbüsün sponsorluk yoluyla "**marka ya da kurum imajı oluşturma**" girişimlerinde spor alanında yapılan yatırımlar, ilk sıralarda yer almıştır.
- Pek çok Avrupa ülkesinde, spor günlük yaşamın bir parçası haline gelmiştir. Kasım 2001'de Avrupa Komiteleri Komisyonu, Avrupa Parlamentosu kararına 2004'ü "**Spor ile Eğitimde Avrupa Yılı**" olarak saptamak üzere bir öneri sunmuştur (www.eu.int).
- Sporun yönetsel organizasyonunda çoğunun Avrupa'da yer aldığını söyleyebiliriz (**IOC, FIFA, FIVB, FIBA** gibi)

Avrupa'da Spora Yapılan Diğer Yatırımlar

- Gelişmiş ülkelerde; spor, öncelikli konuların başında gelmektedir. Bunlar;
- *Tesis yatırımları*
- *Sponsorluk*
- *Yazılı ve görsel basında yer alan spor içerikli reklamlar*
- önemli yatırımları oluşturur

Türk Sporunun Örgütsel ve Yönetsel Yapısı

- Türkiye’de sporun 1922 ‘de İstanbul’daki 16 spor kulübünün bir araya gelmesiyle **Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı (TİCİ)** kurulmasıyla yönetsel anlamda organize olduğunu söyleyebiliriz. 14 yıl özerk bir yapıda kalan TİCİ,
- 1936 yılında yarı resmi **Türk Spor Kurumuna (TSK)** bırakmış,
- 1938 ‘de TSK yerini “sporda devlet yönetimini” başlatan **Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğüne** devretmiştir.
- Bu yapı bugün, 1991 de yapılan değişikliklerle (3703 sayılı kanun) **3289 sayılı kanuna tabi 1989 ‘dan itibaren Başbakanlığa bağlı GSGM nün** temelini oluşturmuştur.
- GSGM, **Anayasanın 58 ve 59 maddelerinde** öngördüğü görevleri yerine getirmek üzere, **“sporun sevk ve idaresinden sorumlu”** kurumdur.
- GSGM, **“merkez” ve “taşra” teşkilatı** olarak ikiye ayrılır.
- Devletin bütçesinden ayrılan ödeneğin dışında, spor loto hisseleri, reklam ve yayın hakları, gayrimenkul satış gelirleri gibi gelirleri vardır.

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK)

- **TMOK** 1908 de kurulmuş ancak dönemin karmaşık yapısı nedeniyle 1962 yılına kadar IOC'nin istediği nitelikte bir kurum olamayan *TMOK*, önemli bir kurumdur.
- *TMOK* 1962 ye kadar devlete bağlı kalmış ancak 1962 den sonra tam bağımsızlığına kavuşmuş hükümet dışı bir kurumdur.
(www.olimpiyatlar.org.tr)
- *TMOK* 'un görevi; ülkede amatör sporu ve olimpik faaliyetleri yaymak olup, taşra teşkilatı yoktur.

Türkiye’de Sporun Bağımsız Yapılanmasına Diğer Örnekler;

- Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu
- Türkiye Spor Yazarları Derneği
- Türk Spor Vakfı
- Bu kuruluşlar spora destek veren yapılar olmalarına karşın, devlet tekelinde olan **“spor yönetiminde”** söz sahibi değildir.

Spor Federasyonları

- Sayıları 2003 yılı itibariyle 46 olan spor federasyonları, SGM 'ye bağılı olarak çalışırlar,
- Başkan ve Yönetim Kurulları fahri, Genel Sekreter ve çalışanları kadroludur.
- GSGM' nin her spor dalı için ayırdığı bütçeden yararlanırlar.

Türkiye Futbol Federasyonu

- 1992' de GSGM' den ayrılan **TFF**, halen devletten bazı konularda destek almasına ve devletin denetim ve gözetimine tabi olmasına rağmen gelirini kendisi oluşturarak futbolu yönetir.
- Türkiye Futbol Federasyonu **Türkiye'nin tek özerk federasyonu.**
- Futbol ise tek **profesyonel spor branşıdır.**

Spor Kulüpleri

- Türkiye’de yapısal sıkıntı içinde olan bir diğer spor örgütleri de ***spor kulüpleridir.***
- Kulüplerin çoğu kamuya aittir.
- ***Dernekler kanununa göre kurulan (5253)*** spor kulüpleri, 2019 yılı rakamlarına göre yaklaşık ***15000*** civarındadır.

Sporda Yerel Yönetimler

- Türkiye’de Yerel Yönetimlerde, belediyeler ve İl Özel İdarelerinde Sporla ilgili olarak yüklenmiş bazı yükümlülükleri vardır.
- **Belediye Kanununun çeşitli maddelerinde ;**
- Oyun ve spor yerleri yapmak, geliri ne olursa olsun tüm belediyelerde **spor sahaları için yer ayırmak, Stadyumlar yapmak, işletmek** gibi görevler hükme bağlanmıştır.
- Türkiye’de belediye giderlerinin %0.06 sını **“eğitim, kültür, sanat ve spor”** oluşturmaktadır.
- 3289 sayılı yasaya göre, belediye ve il özel idarelerinin 1 sene önceki gelir toplamının ayrı ayrı %1’ini **“beden eğitimi ve spor”** faaliyetleri için tahsis etmek zorunluluğu getirilmiştir.

ALMANYADA SPORUN ÖRGÜTSEL VE YÖNETSEL YAPISI

- Sporda alt yapıya, 19 yüzyılda güçlü bir jimnastik ve beden eğitimi hareketi ile başlamıştır.
- Günümüzde **Almanya da yaklaşık 87000 spor kulübü** vardır.
- **Sydney 2000 olimpiyatlarındaki madalya** sıralamasında **5. olmuştur.**
- **2004 Atina'da 6.**
- **2008 Pekin'de 5.**
- **2012 Londra'da 6.**
- **2016 Rio'da 5.**
- Bu durum kuşkusuz yönetimle gerçekleşmiştir.
- Almanya da spor kendi idaresi ile kamu idaresi tamamıyla etkileşim halindedir.
- Federal hükümette İçişleri Bakanlığı spor olaylarının devlet nezrinde en büyük sorumlusudur.
- Devletin spordaki temel rolü **ELİT SPORA** destek sağlamaktır. **Devlet; tesis yapar, merkezi programlar hazırlar, devlet ayrıca spor bilimleri alanındaki projelerin bir kısmına sponsorluk eder;** sporun işyerinde, silahlı kuvvetlerde, rehabilitasyon merkezlerindeki alanlarda uygulanması için **FİNANSAL DESTEK** verir. Bunu için devlet her yıl yaklaşık **60 milyon euro** ayırmaktadır.

Almanya da Bağımsız Örgütlere Bakıldığında;

- *Alman Milli Olimpiyat Komitesi (NOK)*
- *Alman Spor Birliği (DSB)*
- Spora geniş bir yelpazede hizmet veren organizasyonlardır.
- **NOK; Olimpiyat** karakterli bir yapı olup, IOC'ye bağlı olarak çalışır.
- NOK, Spor Birliği (DSB) ile bağlantılı olarak çalışır.
- **DSB;** Eyalet Spor Birliği ve Sporun Yönetim Organlarının 1950'de kendi görüşleriyle kurduğu bugün ona bağlı; *55 spor yönetimi organı, 12 özel görevli federasyon, 6 bilim ve eğitim federasyonu, 2 sporun tanıtıcı federasyonu ile Alman Gençlik Sporları (DSJ) ve Alman Eyalet Spor Birliği (LSD) gibi örgütleriyle çalışan bağımsız bir çatı örgütüdür.*
- **DSB'nin görevi;** Spor organizasyonlarını koordine eder, üye örgütlerin çıkarlarını gözetir, antrenörleri işe alır.
- **Spora destek veren diğer özerk birlikler;** *Alman Sporları Yardım Fonu ve Olimpik hareketin gelişimine katkı sağlayan akademik karakterli Alman Olimpik Enstitüsü* dür. (Haag, 1991),(Üçışık, 1999).

Almanya da Yerel Yönetimler ve Spor

- 426 ilçe, 14727 belediyeyi kapsar. Bunlar; spor tesisi yapımı ve işletiminde önemli rol oynarlar. Ayrıca, yeşil alanlar, oyun alanları, spor tesisleri, sağlık ve gençlik hizmetleri **BELEDİYELERİN** görevleri arasındadır.
- Almanya da yerel gelirlerin %18'i spor sağlık ve dinlenmeye ayrılmıştır.
- Almanya da yerel düzeyde bağımsız yapılanma ise **DSB**'ye bağlı, **Alman Eyalet Spor Birliği (LSB)** dir.
- **LSB**; 2000 yılının başından beri mali olarak devlet desteği almakta ve mali yükümlülüklerinin çoğundan da **muaf tutulmaktadır**.
- **LSB spor kulüplerine finansal destek de sağlamaktadır**. Bu sayede Almanya'da 11 milyon kişinin yararlanabileceği sportif etkinlikler düzenlenmektedir.

İNGİLTERE DE SPORUN ÖRGÜTSEL VE YÖNETSEL YAPISI

- İngiltere de spor hareketi, erken dönemlerde başlamış ve halk tabakalarına yayılmıştır.
- Nitekim Sydney **2000 ve 2004** olimpiyatlarında **10. Sırada yer alan İngiltere**
- **2008 Pekin'de 4.**
- **2012 Londra'da 3.**
- **2016 Rio'da 2.** sırada yer almıştır.
- de 16 yaşın üstünde **29 milyon insanın düzenli spor yaptığı** tahmin edilmektedir.
- İngiltere de spor politikalarını oluşturma sorumluluğu; **Milli Miras Devlet Bakanlığına** aittir.
- 1972'de İngiliz Hükümeti tarafından kurulan 4 spor konseyinin sayısı 1997'de 5'e çıkmıştır.
- **Konsey; Birleşik Krallık, İngiltere, İskoçya, Galler ve Kuzey İrlanda dan oluşmuştur. Bu konseyin temel görevi;** herkes için spor şartlarını hazırlamak ve spor politikalarının uygulaması ile ilgili stratejiler oluşturmaktadır.
- Devlet spor konseyine mali yardım yapar konseyde bu yardımı borç ya da ödenek olarak sivil örgütlere, yerel otoritelere ve ticari organizasyonlara dağıtır.
- Spor Konseyine yılda 70 milyon paund mali destek sağlanır.

İngiltere de Sporda Gönüllü Kuruluşlar

- **İngiliz Olimpiyat Birliği (BAO)** Milli Olimpiyat Komitesidir.
- **Fiziksel, Rekreasyon Merkez Konseyi (CCPR)** 265 yönetsel organ, 150000 gönüllü spor kulübü, 1935 'de kurulan CCPR gelirini kendisi oluşturur. Para veya ödenek dağıtmaz.
- Her iki kuruluşta **ÖZERKTİR.**
- Günümüzde Britanya da yaklaşık 6.5 milyon üye olduğu 150000 spor kulübü yarışma sporları ile herkes için sporun gelişimini hedef alır.
- Kulüp üyesi olmayan 28 milyon insan kendi imkanlarıyla spor yapması gönüllü kulüpler yoluyla olmaktadır.
- **İngiltere de yerel bağımsız örgütlenmede ise** “spor ve rekreasyon bölge konseyleri” danışmanlık görevi yapan ve spor politikasının gelişimi çerçevesinde stratejiler oluşturan **ÖZERK** yapılardır.

FRANSA DA SPORUN ÖRGÜTSEL VE YÖNETSEL YAPISI

- Fransa'da spor yönetsel anlamda 1958'de devletin kurduğu **“Eğitim Gençlik ve Spor Yüksek Sekreteryası”** ile organize olmuştur.
- Fransa'da spor bugün **1.5 milyon gönüllünün** oluşturduğu dernekler tarafından yönetilmektedir.
- Fransa 2000 Sydney Olimpiyatlarında **6. Sırada yer almıştır**
- **2004 Atina'da 7.**
- **2008 Pekin'de ilk 10 a girememiş**
- **2012 Londra'da ve 2016 Rio'da 7. sırada yer almıştır.**
- Fransa'da sporun yönetiminden sorumlu olan resmi kurum ise **“Gençlik ve Spor Bakanlığıdır” (MJS)**
- **Fransa Gençlik ve Spor Bakanlığı MJS**; Spor faaliyetlerini yönetir ve koordine eder, Yılda 12000 profesyonel antrenör diploması verir ve Danışmanlık görevi yapar.
- **MJS**; devletin kendisi için ayırdığı ödeneği, teknik kadro ve federasyonlara aktarır.

Fransa Milli Olimpiyat Komitesi

- İlk olarak 1894 yılında kurulan *Fransız Milli Olimpiyat Komitesi* ile 1901 yılında kurulmuş olan *Ulusal Spor Konseyi*,
- 1972 yılında birleşerek “**Fransa Milli Olimpiyat Komitesi**” (CNOSF) kurulmuştur.
- **CNOSF, özerktir.**
- Fransa’da **89 spor federasyonu** vardır.
- Fransa’da 1986 dan beri belediyeler iller ve bölgeler kültürel aktiviteleri geliştirmek ve kültürel hizmetleri sağlamak yetkisine sahiptir.
- *MJS’nin yerel düzeyde teşkilatlanması da vardır. (CNOSF) yöresel temsilcileri olan (CROS) ve bölgesel temsilcisi olan (CDOS) yerel düzeyde **spor hizmeti** verirler*

Türk Spor Yönetiminin Almanya, İngiltere ve Fransa Spor Yönetim Sisteminin Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi

- Ülkelerin Sporda Örgütsel Yapıya geçişleri aşamasında “**Milli Olimpiyat Komiteleri dışındaki ilk büyük sivil örgütlerin;**
- 1935’de İngiltere’de **CCPR,**
- 1950’de Almanya’da **DSB**
- 1972’de Fransa’da **CNOSF** adlarıyla teşkilatlandıkları
- Türkiye’de ise ilk özerk spor örgütü hepsinden önce **1922’de Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı (TİCİ)** ile kendini göstermiştir. Ancak bu yapı istikrarsız bir şekilde önce **yarı özerk Türk Spor Kurumu (TSK)** ve daha sonra devlete bağlı **Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü (BTGM)** adıyla şekillenmiştir.
- **Finansal Destek açısından değerlendirme;**
- İncelenen üç ülkenin (**Almanya, İngiltere ve Fransa**) özerk örgütleri her türlü spor faaliyetlerini gerçekleştirme, geliştirme ve yaygınlaştırmada devletten finans destek almaktadırlar.
- Oysa **Türkiye’de** sporun tek yöneticisi zaten devlettir ve spora devletten başka mali kaynak oluşturan kayda değer bir örgüt mevcut değildir. Spora ayrılan kaynak oldukça azdır. **Örneğin; Almanya’da sadece devletin spora ayırdığı yıllık miktar, GSGM’nin yani ülkede futbol hariç diğer tüm branşlar için tek para kaynağı olan kurumun yıllık toplam bütçesinin yaklaşık 2 katıdır.**

Almanya İngiltere Fransa ile Türkiye Spor Yönetimlerinin Karşılaştırılması

- Türkiye ve İngiltere’de spor politikalarını **Hükümet** belirler.
- İngiltere’de spor politikalarının uygulanışını ve koordinesini “**Spor Konseyleri**” yaparken,
- Türkiye’de Spor politikalarının uygulamasını ve denetimini “**SGM**” yapmaktadır. GSGM’ye bu görev Anayasamızın 58 ve 59 maddeleri ile verilmiştir. SGM’nin bu misyonu yerine getirip getirmediğini denetleyecek bir organ yoktur. Mali konuları denetleyecek olan “Teftiş Kurulu Başkanlığı da” SGM’ye bağlı olarak çalışır. Bu durum mevcut yapıyı sağlıklı kılan bir unsurdur.
- **Federasyonların Özerkliği Durumlarının Karşılaştırması;**
- **Almanya ve İngiltere’de spor federasyonlarının tamamı özerktir,**
- **Fransa’da sayıları giderek artan bir kısmının bağımsız çatı örgütlerine bağlı özerk bir yapıdadır.**
- Türkiye’de ise, Futbol Federasyonu dışında hiçbir federasyon özerk değildir. **Tüm federasyonlar SGM’ne yani bir devlet kuruluşuna bağlıdır.**Devletin spora ayırdığı para yetmemektedir. Federasyonlar kendi gelirlerini oluşturmada ve sponsor bulmada güçlükler çekmektedir.

Almanya İngiltere Fransa ile Türkiye Spor Yönetimlerinin Karşılaştırılması

- **Spor Kulüpleri Açısından Karşılaştırma;**
- Türkiye'deki spor kulüplerinin sayısı 2004 yılı itibariyle **6153**,
- **2019 yaklaşık 15000 civarında iken,**
- olup, bu rakam yaklaşık olarak **Almanya'nın 15'te biri, İngiltere'nin 30'da biri, Fransa'nın ise 35'de biri** kadardır.
- **Kulüp anlayışı farklılıkları da vardır;**
- Türkiye'deki kulüpler ağırlıklı olarak “**yarışma sporlarına yönelmiş**” ve **herkes için spor anlayışından** uzak olmuştur. Böylece halk spor kulüplerinden yeterince yararlanamamaktadır.
- Avrupa'da ise kulüpler nüfusun büyük bir kısmına spor yaptıracak olanağa sahip olup **üyelik sistemi anlayışı** ile idare edilmektedir.

Almanya İngiltere Fransa ile Türkiye Spor Yönetimlerinin Karşılaştırılması

- **Sporun Yerel Yönetimlerdeki Durumunun Karşılaştırılması;**
- **Almanya'da** LSB (Alman Eyalet Spor Birliği)
- **Fransa'da** CROS (Yöresel) ve CDOS (Bölgesel) temsilcisi
- **İngiltere'de** Spor ve Rekreasyon Bölge Konseyleri, bölgelerden illere, ilçelere ve belediyelere doğru uzanan, gençlik ve spora çeşitli olanaklar sunan oldukça gelişmiş, bağımsız spor örgütleri
- **Türkiye'de** ise, mahalli düzeyde kayda değer bir bağımsız spor örgütü yoktur.
- Avrupa'daki özerk örgütler ve gönüllü inisiyatifler mahalli düzeye dek inerken,
- **Türkiye'de** burada da spor devlet yönetimindedir.
- **Yerel Yönetimlerin Spora Kaynak Ayırmasının Karşılaştırılması;**
- **Almanya'da** spora yerel yönetimler **Türkiye'ninkinden 300 kat daha fazla gelir ayırması** bu iki ülkenin spora yaptıkları yatırımı açıkça göstermektedir.

SONUÇ

- Sonuç olarak,
- Türkiye ve Avrupa'nın bazı ülkelerindeki spor yönetim teşkilatlanmalarına bakıldığında belirgin bazı farklılıklar görülmektedir.
- Türkiye yapısal anlamda en çok Fransa ile benzeşen bir yapıya sahiptir. Ancak Almanya, İngiltere ve Fransa'da sporun yaygınlaştırılması açısından karşılaştırıldığında ise Türkiye'nin gerilerde kaldığı söylenebilir.

BAŞARILAR DİLERİM

DOÇ.DR.HAKAN SUNAY